

Inventering av häckande kustfåglar på Hallands Väderö 2005

www.m.lst.se

Natur och Kultur
Åke Andersson

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Titel: Inventering av häckande kustfåglar på Halland Väderö
2005

Utgiven av: Länsstyrelsen i Skåne Län år 2005

Författare: Åke Andersson

Beställningsadress: Länsstyrelsen i Skåne Län
Miljöenheten
205 15 MALMÖ
Tfn: 040-25 20 00
lansstyrelsen@m.lst.se
Rapporten kan läsas eller skrivas ut från
Länsstyrelsens webbplats www.m.lst.se

Copyright: Innehållet i denna rapport får gärna citeras eller
refereras med uppgivande av källan

Upplaga: 150 ex.

ISBN: 91-85363-81-2

Layout: Länsstyrelsen i Skåne län

Tryckt: Tryckeri och antal

Omslagsbild: Norra Hallands Väderö. Foto: Länsstyrelsen.

Förord

En av de allra första inventeringarna av fågel som gjordes i Sverige utfördes på Hallands Väderö år 1937. Sedan dess har nya inventeringar av den häckande kustfågelfaunan gjorts 1979, 1986 och 1994. Detta innebär att fågellivet längs kusten är mycket väl dokumenterat under lång tid på Hallands Väderö.

Rapporten syftar att på ett överskådligt sätt presentera resultaten från 2005 års inventering av den häckande kustfågelfaunan på ön. Bakomliggande orsaker till fluktuationer i populationerna (som t.ex. predation av mård) diskuteras bara ytligt. Dessa faktorer kommer istället att diskuteras djupare i en kommande rapport som sammanställer resultaten av samtliga inventeringar på ön.

Åke Andersson med medhjälpare svarar för innehållet i rapporten, som har finansierats av Naturvårdsverkets medel för miljöövervakning år 2005. Rapporten är främst tänkt som underlag för naturvården men vänder sig även till andra intresserade. Innehållet innebär inte något ställningstagande från länsstyrelsen.

Malmö, december 2005

Ken Lundborg

Innehållsförteckning

Förord	3
Innehållsförteckning	5
Sammanfattning	7
Bakgrund	7
Inventeringens omfattning och genomförande	8
Komplikationer	10
Trutbon-arttillhörighet	10
”Flytande bestånd”	10
Tomma balar	11
Biotopförändringar och deras effekt på inventeringsresultatet	11
Artvis presentation av resultatet	11
Knölsvan	11
Grågås	12
Vitkindad gås	12
Gravand	12
Snatterand	12
Kricka	12
Gräsand	12
Skedand	13
Ejder	13
Småskrake	15
Storskarv	15
Vattenrall	15
Strandskata	15
Större strandpipare	15
Tofsvipa	16
Enkelbeckasin	16
Rödbena	16
Skrattnås	16
Fiskmås	16
Silltrut	16
Gråtrut	16
Havstrut	17
Kentsk tärna	18
Fisktärna	18
Smätärna	18
Sillgrissla	18
Tordmule	18
Tobisgrissla	18
Skärpiplärka	19
Förslag till skötselåtgärder för närmaste framtiden	19
Tack	20

Sammanfattning

Utvecklingen av kustfågelfaunan på Hallands Väderö har följts genom kvantitativa inventeringar som upprepats med oregelbundna mellanrum sedan den första inventeringen genomfördes 1937. Under senare år har inventeringar genomförts år 1979, 1986 och 1994. Under häckningssäsongen 2005 upprepades inventeringarna på nytt. Denna rapport innehåller en kortfattad redovisning av resultaten. En mer omfattande analys omfattande samtliga kustfågelinventeringar är planerad att genomföras under år 2006. Den kommer att innefatta beskrivning av förändringar i kustfågelfaunan och försök att förklara orsakerna till dessa.

Gråtruten har länge varit den dominerande arten bland häckande kustfåglar på Hallands Väderö. En kraftig tillbakagång konstaterades vid 1994 års inventering. Minskningen har fortsatt och beståndet uppgår nu till i storleksordningen 1100 häckande par. Även havstruten uppvisar en viss minskning sedan 1994. Ejdern, som är den andra dominanten bland öns kustfåglar, uppvisar en måttlig tillbakagång jämfört med inventeringen 1979.

Storskarv konstaterades 2005 för första gången häcka på Hallands Väderö. Även vitkindad gås har tillkommit som häckfågel på ön sedan föregående inventering.

Ett bestånd av mård finns etablerat på huvudön sedan drygt 20 år, men varken mård eller mink finns regelbundet på skären. Intressanta jämförelser kan därför göras av fågelfaunans utveckling mellan huvudön och skären runt Väderön. Ejdern uppvisar en långsiktig minskning på huvudön och en ökning på skären - i första hand på Vinga skär. En viss omfördelning av bestånden av de hålhäckande arterna tordmule och tobisgrissla har också skett under den tid mård funnits på ön. För de främst på huvudön och likaledes i håligheter häckande arterna småskrake och gravand inräknades vid inventeringen 2005 ett antal par som ligger nära tidigare års resultat. Bland annat genom årlig ringmärkning av ungar av tobisgrissla har det framgått att de tobisgrisslor som häckar på huvudön får ytterst få flygfärdiga ungar. Predationstrycket på kustfåglarnas ägg och ungar är med stor sannolikhet högt. Av allt att döma är detta främst orsakat av mården. I ljuset av detta är det anmärkningsvärt att inte större förändringar skett speciellt när det gäller de hålhäckande arternas numerär och fördelning.

Bakgrund

Fåglarna på Hallands Väderö inventerades första gången år 1937. Detta var en av de allra första kvantitativa fågelinventeringar som överhuvudtaget gjordes i vårt land och den omfattade såväl kust- som landfåglar. Sedan dess har de häckande kustfåglarna på ön inventerats vid flera tillfällen. Den senaste inventeringen

gjordes 1994. Detta innebär att en omfattande dokumentation av kustfågelfaunans utveckling finns insamlad.

Hallands Väderö är avsatt som naturreservat och sedan år 1996 ingår ön i EUs nätverk Natura 2000 och har status som SPA-område dvs bedöms vara av särskilt värde för bevarandet av den europeiska fågelfaunan. Därmed finns också ett åtagande att följa fågelfaunans utveckling.

Inför häckningssäsongen 2005 beslutade länsstyrelsen i Skåne att genomföra en ny inventering av kustfåglarna på ön. Resultaten från 2005 års inventering redovisas i denna rapport. Målsättningen är därefter att utifrån tidigare inventeringar och den nu genomförda göra en syntes av förändringarna i kustfågelbestånden under perioden 1937-2005 och vid analysen av orsakerna till förändringarna även dra nytta av resultat från de ekologiska undersökningar som genomförts på ön. Av detta skäl görs i denna rapport bara begränsade jämförelser med resultaten av tidigare inventeringar.

Inventeringens omfattning och genomförande

Inventeringen omfattade alla kustbundna fågelarter och genomfördes under perioden 1-12 maj. Tillämpad inventeringsmetod framgår av tabell 1.

Två personer genomförde inventeringen tillsammans. Vid parräkningen fördelades arterna mellan inventerarna. Vid boräkningen rörde sig inventerarna systematiskt över aktuellt område och letade både efter trutbon och ejderbon. Utförligare kommentarer om metodik kommer att ges i kommande rapport och den kommer att behandla metodiken även i tidigare inventeringar.

Tidpunkten för inventeringen hade valts så att den skulle sammanfalla med den period då ejdern befann sig i slutet av sin ruvningsperiod och då de flesta par av havstrut och gråtrut hade lagt ägg. Våren 2005 var något sen och under de första dagarna påträffades ett ganska stort antal trutbon utan ägg. Däremot sågs de första kläckta ejderkullarna redan den 4 maj. För ejder innebär det att inventeringen skett vid närmast optimal tidpunkt medan det för gråtrut och i mindre grad för havstrut sannolikt innebär viss osäkerhet i resultatet. Den valda inventeringsperioden ligger för tidigt för fiskmås, skratmås och fisktärna, som påbörjar bobygge och äggläggning just under den perioden. För dessa arter har Mikael Haraldsson (MH) och Nils Rosenlund (NR) varit vänliga att komplettera mina observationer.

Huvudön delades in i ett antal delområden med så naturliga gränser som möjligt. Så långt möjligt följdes indelningen från tidigare inventeringar. Eftersom olika inventerare tillämpat olika gränsdragning kompliceras jämförelserna en del. För inventeringsytorna för ejder har jag använt GPS-teknik för att ange begränsningen. Skären runt huvudön betraktas som specifika inventeringsområden.

Som extra uppgift ingick, efter önskemål av länsstyrelsen, att notera döda och döende måsfåglar (som ett led i en pågående studie av den skrutdöden). Observationerna har överlämnats till ansvarig forskare på Statens Veterinärmedicinska Anstalt.

Tabell 1. Artvis redovisning av använda inventeringsmetoder vid inventering av kustfågelfaunan på Hallands Väderö 2005.

Art	Parinventering	Boinventering	Kommentar
Knölsvan	x	x	
Grågås		x	Även observation av ungfåglar
Vitkindad gås		x	
Gravand	x		
Ejder		x	Enbart i särskilda provytor
Småskrake	x		
Storskarv		x	
Strandskata	x		
Större strandpipare	x		
Tofsvipa	x		
Rödbena	x		
Skrattmå	x	x	Kompletterande inventeringar gjorda av NR och MH
Fiskmå	x		Avståndsobservation
Silltrut	x		
Gråtrut		x	
Havstrut		x	
Fisktärna	x		Kompletterande inventeringar gjorda av NR och MH
Sillgrissla	x		Inventerad av NR

Tordmule	x		Även inventerad av NR
Tobisgrissla	x		Även inventerad av NR
Skärpiplärka			Notering av varnande och lockande exemplar. Ej heltäckande inventering
<p>NR= Nils Rosenlund, MH=Mikael Haraldsson</p> <p>Inventeringen täcker alla områden där kustfåglar häckar men med följande undantag:</p> <p>Ejder: enbart inventerad i provytor (se tabell 2).</p> <p>Svarteskär: ej besökt</p> <p>Sandskär: ej besökt men observerad på avstånd</p> <p>Kråkan: ej besökt men observerad på avstånd, antal havstrutbon räknade i juni av NR</p>			

Komplikationer

Trutbon-arttillhörighet

Där gråtrut och havstrut häckar i blandad koloni har artbestämningen skett dels genom att identifiera bona dels genom avståndsobservation. Havstruten har större ägg än gråtrut men överlappningen är stor. Äggens mönstring och äggskalvans struktur skiljer sig också delvis åt. Bobalens diameter är större hos havstruten än hos gråtrut och därtill djupare – detta är enligt min mening ett bättre kännetecken än äggens storlek. Ofta ligger havstrutbona mer uttalat på högsta delen av uddar eller närmare vattnet, men detta förhållande är numera på Väderön inte längre lika tydligt som tidigare. Avståndsobservation och bestämning av var arterna håller till har gjorts både före boinventering och efter denna. Genom att trutarna på Väderön är vana vid människor kommer man dem rätt nära och har stor hjälp av denna kompletterande metod. Antalet silltrutar har bestämts genom räkning av individer eftersom ägglagningen inte hade börjat vid inventeringstillfället. Eftersom samtliga lokaler med silltrut besöktes flera gånger och antalet fåglar i stort sett var detsamma varje gång utgår jag från att paren var väl etablerade.

”Flytande bestånd”

Både hos havstrut och gråtrut finns utfärgade exemplar som inte häckar. De sitter i allmänhet på grynnor, uddar och liknande ställen utanför häckningsområdena. De är vanligen lätta att karakterisera som icke-häckande. En del gråtrutar uppehåller sig parvis på hållmark eller gräsmark i periferin av kolonierna eller nära stranden. Upprepade observationer och sökande efter bon i ett flertal områden ledde fram till slutsatsen att dessa par i allmänhet inte har bon utan tycks testa platsens lämplighet.

Tomma balar

Vid boinventering har tomma balar från trutar bokförts som en särskild kategori. Kriteriet för att de skulle räknas som tomma balar har varit att de skall vara välbyggda. Därför räknades inte balar som var ofullständiga eller där balen inte var välsvarvad. Andelen tomma balar uppgick på huvudön totalt till 17 % av samtliga påträffade gråtrutbon men med stor variation mellan olika områden. Mitt absoluta intryck är att andelen tomma balar var högre ju längre från stranden man kom och minskade ut mot uddarna. Två förklaringar finns till fenomenet. Dels att trutarna ännu inte hade börjat värpa vid inventeringstillfället, dels att lagda ägg försvunnit till följd av predation. Det senare innebär att bon som tidigare haft ägg var tomma vid inventeringstillfället samt att en del par valt att bygga nya bon på ny plats och ännu inte hunnit värpa.

Biotopförändringar och deras effekt på inventeringsresultatet

Några biotopförändringar som skett sedan 1960-talet har viss betydelse för resultatet och det gäller bland annat den igenväxning som skett av en del enbuskmarker. För gråtruten innebär detta att vissa områden blivit för täta för att accepteras som häckningsområden och då har arten övergivit dessa områden. Även ejder undviker mycket täta, vidsträckta enbuskmarker men en och annan åda kan ändå finnas där. Igenväxningen innebär också att det blivit omöjligt att ta sig fram för att söka efter bon i de mest igenvuxna områdena. Detta gäller provytorna Bakkläpplandet, Norra Sandhamns hallar och Södra Sandhamns hallar (se tabell 2). En viss underskattning av antalet bon kan därmed uppkomma.

Ejderprovytan med beteckningen Södra tallskogen har förändrats genom en del tallar fallit och i luckorna har extremt täta bestånd av björnbär och kaprifol utvecklats som är ogenomträngliga. I den inre delen har viss röjning skett som skapat mer eller mindre buskfria områden. Förutsättningar för den extremt täta förekomsten av häckande ejder har därigenom ändrats i betydande grad (se diskussion om förändringar i ejderbeståndet).

Artvis presentation av resultatet

Jämförelser med resultat från tidigare inventeringar görs i begränsad omfattning eftersom avsikten är att i en kommande rapport ingående behandla förändringar i bestånden. De jämförelser som görs bör i viss mån betraktas som preliminära eftersom viss skillnad i metodik föreligger mellan olika inventeringar.

Knölsvan

Boinventeringen gav totalt 11 bon – i några pågick äggläggning. Därtill uppehöll sig fem par stationärt på olika håll runt huvudön.

Grågås

Under perioden 2-12/5 sågs sammanlagt sju ungpullar på olika platser på huvudön och en kull på Vinga skär. De äldsta ungarna var ca tre veckor gamla. Vid inventeringen av Vinga skär den 11/5 påträffades därtill fyra bon med ägg och fem bon som var kläckta. Detta pekar på ett bestånd av minst 12 häckande par. Jag har då antagit att de kullar som kläckts på Vinga har sökt sig till Väderön men observationen av en kull på Vinga skär med ca 3 veckor gamla ungar gör det troligt att kullar kan växa upp även på den ön. Det finns inget som tyder på att grågåskullar från Väderön söker sig till Bjärehalvöns stränder. Förmodligen är beståndet i storleksordningen 15 häckande par.

Vitkindad gås

Den vitkindade gåsen har koloniserat Väderön sedan 1994 års inventering. Bofynd gjordes på Stora Orskär med 10 bon och på Vinga skär med 5 bon. Sammanlagt alltså 15 bon, vilket säkert är ett tämligen exakt mått på det häckande beståndet. På norra delen av Väderön sågs arten överflygande i måttligt antal. Betande småflockar höll till längst i sydväst. På Stora Orskär och på Vinga fanns vardera ett par ruvande så sent som 6 respektive 9 juli (NR).

Gravand

Parinventeringen i början av maj indikerar ett bestånd av storleksordningen 40-50 par. Sammanlagt inräknades 41-46 par vid inventering under morgon och förmiddag. Denna tidpunkt kan vara mindre lämplig eftersom paren då flyger runt väldigt mycket, vilket gör att risken för dubbelräkning/missade par är stor. Det fanns inte tid att pröva räkning under eftermiddag och kväll vilket kan vara att föredra. Under sommaren observerades flera kullar på norra delen av ön och en av dessa hade stora ungar (MH).

Snatterand

Inga observationer av arten gjordes under vår vistelse på ön och enligt MH har arten inte setts på flera år i området på norra delen av ön där den tidigare häckade årligen.

Kricka

Par sågs regelbundet längs stränderna under inventeringsperioden. Ett par sågs upprepade gånger i väten vid fyrbostäderna. Honan sågs proviantera ensam vid flera tillfällen. Sannolikt häckande med några par.

Gräsand

Tre bon påträffades varav två på Vinga skär. Utifrån antalet observerade hanar i grupper om fem eller färre bedömer jag beståndet till 10-20 par. Ungkullar är observerade i Oadammen och Hälledammen (MH).

Skedand

Ett par tillsammans med en hane sågs vid flera tillfällen på norra delen av ön.

Ejder

Ejdern inventerades genom heltäckande boräkning på samtliga skär och i provytor, av vilka flertalet varit föremål för upprepad inventering ett antal tillfällen sedan 1960-talet. De första ungvågarna sågs i sjön den 4 maj. Inventeringsperioden kan därmed sägas ha legat rätt i förhållande till artens fenologi.

Bedömer man utvecklingen i provytor av olika karaktär konstateras direkt att utvecklingen av ejderbeståndet är olika (tabell 3). De fyra provytor som är belägna i trutkolonier på huvudön karakteriseras av öppen mark som inåt i de båda områdena Möhamn-Ulagap och N Sandhamns hallar övergår i tät enbuskmark. Minskningen är här i storleksordningen 25 % sedan 1979.

På skär som ligger nära huvudön är utvecklingen lite olika men sammantaget uppgår minskningen till i storleksordningen 20 % jämfört med 1979.

Provytan med namnet Södra tallsbogen hade under 1960- och 1970-talet en extremt hög täthet av häckande ejder. Biotopen inom ytan har förändrats genom stormfällning och röjning och predatormård har tillkommit. Delar av tallsbogen närmast norr om Södra tallsbogen hade tidigare liknande vegetation men annars fanns ingen motsvarande biotop på ön. Tillbakagången i provytan är således representativ enbart för nämnda områden. Provytorna Södra Sandhamns hallar och Bakkläpplandet karakteriseras av mycket tät enbuskmark som ytterligare förtätats under senare decennier. Dessa strandnära, mycket täta enbuskmarker är inte heller särskilt representativa för huvudön i övrigt. Tyvärr saknas provytor av annan typ från trutfria områden på ön, vilket begränsar möjligheterna till slutsatser om utvecklingen utanför trutområdena.

Tabell 2. Resultat av boinventering av ejder i provytor på Hallands Väderö 2005.

Område	Datum	Antal bon	Jämförelse med 1979 års resultat
Orbjärsskären	1/5	9	Halvering
Måseskären m m	7/5	23	Oförändrat
N Sandhamns hallar	2/5	33	Oförändrat
Möhamn-Ulagap	8/5	29	Minskning
Summa provytor i trutkolonier på huvudön		94	Minskning från 125 bon 1979 till 94 bon 2005

S Sandhamns hallar	2/5	6	Halvering
Södra Tallsbogen	3/5	25	Dramatisk minskning
Bakläppslandet	3/5	6	Dramatisk minskning
Summa provytor utanför trutkolonier på huvudön		37	Minskning från 195 bon 1979 till 37 bon 2005

Kapellhamnsskären	4/5	9	Minskning
Bakkläppen	4/5	15	Viss minskning
Skäppeskär	6/5	15	Ökning till det dubbla
Släppekistan	4/5	0	Minskning
Summa öar nära huvudön		39	Minskning från 48 till 39 bon från 1979 till 2005

Vrenen	4/5	2	Minskning
Lilla Orskär	4/5	25	Lika med 1979 men kraftig minskning jämfört med 1986
Stora Orskär	4/5	129	Fördubbling jämfört med 1979 men viss minskning jämfört med 1986
Vinga skär	10/5	270	Ökning
Summa öar långt från huvudön		426	Ökning från 288 till 426 bon från 1979 till 2005

Samtliga provytor		596	Minskning från 656 bon 1979 till 596 bon 2005
--------------------------	--	------------	--

Skär belägna på större avstånd från huvudön (≥ 350 meter) uppvisar också olika utveckling av ejderbeståndet men tack vare ökningen på Vinga skär blir det en ökning i storleksordningen 50 % sedan 1979 för denna kategori.

Om man beaktar de olika kategorierna och deras representativitet för icke inventerade områden av huvudön kan man uppskatta förändringen för hela Väderöns ejderbestånd sedan 1979 till en nedgång med någonstans mellan 10 och 25 %.

Sammanfattningsvis kan man säga att man hos ejdern från 1979 till 2005 finner en tydlig omfördelning av bon från huvudön och skär nära denna, till de skär som ligger på längre avstånd från huvudön. Ejdern räknades inte vid 1994 års inventering och jag har för närvarande inte tillgång till 1986 års resultat.

Småskrake

Parinventeringen under perioden 6-11/5 gav 16 par och sex ensamma hanar, vilket indikerar ett bestånd i storleksordningen 20 par. Jag har uteslutit resultat från inventeringar under de allra första dagarna då jag tror att en del rastande fåglar fanns på plats. Under sommaren sågs åtminstone tre ungpullar varav två med stora ungar (Nils Eriksson, MH).

Storskarv

Storskarven konstaterades vid 2005 års inventering häcka på Hallands Väderö för första gången. På Lilla Orskär påträffades den 5 maj fyra bon med ägg (samtliga under läggning), en bale med ett rövat ägg och fyra balar utan ägg. Sammanlagt således nio bon. På Stora Orskär sågs fyra bobalar utan ägg. Genom avståndsobservation någon dag senare kunde konstateras att fåglar uppehöll sig vid bona på Stora Orskär. Vid besök den 6 juli räknade Nils Rosenlund 11 bon på Lilla Orskär och två bon på Stora Orskär d v s sammanlagt 13 bon och därmed samma antal bon som i maj men med något avvikande fördelning mellan de två öarna. Den 6 juli fanns nykläckta ungar i några bon. Sammanlagt 11 ungar ringmärktes vid tillfället.

Vattenrall

Hördes spela flertalet kvällar från buskage gränsande till väten vid fyrbostäderna. Vid ett tillfälle hördes vattenrall även från området nordost om fyrbostäderna.

Strandskata

Beståndet beräknas uppgå till 50 par. För fem av dessa påträffades bo. Äggläggning pågick under inventeringsperioden vilket gör att paren varnade ganska försynt när man passerade deras revir. En del fåglar, som gav intryck av att inte ha revir, flög iväg utan protest vid störning eller uppträdde i småflockar, har inte medräknats.

Större strandpipare

Tre par uppträdde stationärt och bedömdes vara häckande (mellan Oahallen och Genehall, i Christians hamn och vid gölarna på norr). Därtill observerades arten ett par gånger i Kungshamn, innanför Saltpannan samt i Pärlhamn, men sannolikt rörde det sig om besök av de stationära paren eller individer på sträck. Rådande låga vattenstånd i början av vår inventeringsperiod kan ha lockat sträckande fåglar att rasta. Tre par är överraskande mycket eftersom arten saknats som häckande under vissa perioder.

Tofsvipa

Tre par höll till vid gölarna på norra delen av ön. En ruvande fågel observerades. Tillfälliga observationer gjordes i Christians hamn, vid Möhamn-Ulagap, i Lilla Sandhamn samt på gräsmarken öster om fyrbostäderna. Av allt att döma häckade tre par. Flygga ungar observerades i juni (MH).

Enkelbeckasin

Hördes ofta spela från våtmarken nordost om fyrbostäderna. Häckar sannolikt. Vi eftersökte inte arten på andra lokaler.

Rödbena

Vi bedömer att det fanns två par häckande vid gölarna på norr. Ett bo påträffades. Observationer på andra lokaler bedömdes som gällande tillfälliga besökare. Flygga ungar sågs (MH).

Skrattmås

Under inventeringsperioden i början av maj pågick etablering av kolonier dels på Lilla Orskär med fyra par (ett bo med ägg) den 4 maj och intill gölarna på norra delen av ön med tre par (två bon med ägg) den 8 maj. Under kulminationen av häckningen uppskattades beståndet på norr till ca 20 par (NR, MH). Däremot övergavs av allt att döma kolonin på Lilla Orskär (NR). Åtminstone en del par fick flygga ungar i kolonin på norr (MH).

Fiskmås

Under inventeringsperioden i början av maj var en koloni på väg att etableras i Christians hamn och omfattade så ca 13 par. Därtill fanns fiskmåsar parvis på ett antal platser på ön samt på Vinga skär. Sammanlagt rörde det sig om ca 25 par. Beståndet skulle således bestå av ca 40 par. Skattningen är dock mycket osäker på grund av att arten ännu inte kommit igång med häckningen.

Silltrut

Häckade med 20 par. I det sedan länge prefererade området mellan Tjuvelthamn och Lilla Måseskär fanns tre+nio par, sydost om Släppekisteudden fyra par, på Vinga skär två par och därtill ett par vid Bockakås och ett i sydväst. Kolonin i norr visade sig vara synnerligen svårräknad. När man gick i närheten av häckningsplatsen inräknades ganska få par men från forskarlägenhetens fönster erhöles den bästa skattningen när lugnet återställdes efter det att mården vid några tillfällen gjort en raid i kolonin.

Gråtrut

Boräkning kompletterad med uppskattning genom avståndsobservation (i några mindre områden) gav till resultat 1110 bon. I denna summa ingår fynd av

sammanlagt 151 tomma balar. Alla par hade inte kommit igång med äggläggningen i början av inventeringsperioden och mårdens predation har säkert lett till att ägg försvunnit från en del bon. Därför har det betraktats rimligt att inkludera de tomma balarna i totalsumman. Vid kommande jämförelser med tidigare inventeringars resultat måste denna metodfråga beaktas.

Den kraftiga tillbakagången jämfört med tidigare inventeringar (minskning av beståndet med ca 60 % sedan 1994) har lett till en reduktion av häckningsområdet storlek och till en minskad täthet i kolonierna. På västra sidan finns bara rester av kolonin kvar i området mellan halvön norr om Per Bondes hall och Getryggen. På sträckan mellan Kohallen och Luckan på östra sidan har arten försvunnit nästan helt. En del öar har övergivits såsom Bakkläppen, Släppekistan, de inre Kappelhamnsskären och Ulagapsön. Såväl på norra delen som på den östra har förekomsterna närmast skog och/eller sammanhängande buskområden minskat. I många övriga områden finns smärre luckor i förekomsten och i stora områden tycks tätheten ha minskat. Så har kolonin i sydväst (mellan Innäset och Möhamn) i stort sett behållit sin utsträckning men antalet har minskat från 452 till 253 bon från 1994 till 2005.

Vid sidan av kolonisationen av vitkindad gås och storskarv är minskningen av gråtrutbeståndet den största förändringen i öns kustfågelfauna sedan 1994 års inventering. Den årliga minskningstakten under perioden är drygt 8 %. Denna minskning startade redan under slutet av 1970-talet och har sedan fortgått. Sett i historiens ljus är minskningen snabbare än gråtrutbeståndets ökning på ön under perioden 1947-1963.

Havstrut

Häckade med 334 par (bon). Av dessa fanns 202 bon på skären och 132 på huvudön. Stora Orskär har den största kolonin med 74 par. Huvuddelen av inventeringen genomfördes vid en tidpunkt som var närmast optimal för arten, dock förekom tomma bobalar i begränsad utsträckning under de första dagarna. Detta kan dock ha varit en effekt av mårdpredation. De tidigaste ungpullarna kläcktes den 7-9 maj. Både på skären och huvudön häckar havstruten i rena kolonier på flera ställen (Stora Orskär, Orbjärsskären, Måseskären, Stora Tånge, Stora och Lilla Orskär och Vinga skär). På andra håll finns den som enstaka par i gråtrutkolonierna.

Arten har minskat med drygt 20 % sedan 1994. Anmärkningsvärt är att havstruten minskat påtagligt på både Stora Orskär och Lilla Orskär trots att mården åtminstone i år inte förekom på dessa skär.

Kentsk tärna

Två ex sågs passera den blivande skrattnåskolonin på norr den 3 maj. Den 10 maj observerades ett ex med nyfångad tobis i näbben söder om Vrenen och den 21 juni två ex i skrattnåskolonin på norra delen av huvudön (MH).

Fisktärna

I början av maj fanns tendenser till etablering av häckande par på Per Bengts skär, på skären i Kungshamn samt vid gölarna på norr. I slutet av juni uppskattades kolonin på norr uppgå till ca 15 par (MH, NR). På Per Bengts skär häckade fyra-fem par (MH) medan fisktärnorna övergav skäret i Kungshamn.

Småtärna

Ett par sågs vid ett par tillfällen i början av maj på södra delen av ön. De visade visst intresse för en av öarna i Kungshamn. Betydande störningar förekommer på detta skär från tamdjur och människor. Den 10 maj passerade sålunda 20 kvigor och sju hästar ön på väg för att beta på Troedshallen. Senare observationer visade att arten inte etablerade sig (MH).

Sillgrissla

Häckar på Vinga skär. Vid besök den 1 juli påträffade Nils Rosenlund åtta bon med ägg eller ungar och uppskattade på basis av antalet observerade vuxna fåglar det häckande beståndet till 12 par. Vid inventeringen den 10 maj sågs på samma lokal en ruvande fågel och ett rövat ägg. Antalet adulta fåglar var då minst fem stycken. Beståndet är det största som noterats sedan år 1974.

Tordmule

Häckar på huvudön och på Vinga skär. Vid två inventeringar under perioden 3-11 maj fanns fem resp sex par i den sedan länge kända kolonin på huvudön och den 29 juni räknades fem par. Denna dag påträffades även en ruvande tordmule på norra delen av ön. Den 10 maj räknades 59 par på Vinga skär och den 1 juli 58 par. Beståndet uppgår därmed till 64 par. Detta innebär en liten ökning totalt sett men med minskning på huvudön och ökning på Vinga skär. På huvudön lämnade inga ungar boet detta år. På skären ringmärktes åtta ungar men fler fanns på plats (NR).

Tobisgrissla

Vid inventeringen i första halvan av maj besöktes samtliga områden utom Orskären och Vrenen vid tidpunkt på dagen då arten bör räknas d v s före kl 11 (sommartid). Sammanlagt 194 par noterades. För samma område registrerades under andra halvan av juni och början av juli 189 par (NR). Läger man därtill Orskären med 52 par (NR) och Vrenen med 23 par (NR) erhålls ett värde på beståndet i juni-juli om 264 par. Eftersom junivärdena är de som insamlats från

och med 1969 har de använts som mått. Beståndet har uppgått till denna storleksordning under den senaste 10-årsperioden. Vid besök för ringmärkning påträffades endast en unge på huvudön och sannolikheten är stor att den senare blev mårdens byte. På skären ringmärktes 39 ungar och uppskattningsvis blev 60-70 stycken flygfärdiga där.

Tabell 3. Resultat av inventeringen av tobisgrissla på Hallands Väderö 2005.

Område	Antal par i maj	Antal par i juni
Släppekisteudden-Kohallen	15	12
Kungshamn-Grönskären	23	24
Grönskären-Baggenäsan	21	19
Baggenäsan-Lilla Sandhamn	42	42
Orskären	Ej inventerat	52
Vinga skär	91	90
Bakkläppen	2	2
Vrenen	(4)	23
Totalt		264

Skärpiplärka

Mycket begränsad sångaktivitet förekom hos arten under första halvan av maj. Skärpiplärkan noterades därför inte systematiskt men bokförda observationer av varnande och lockande fåglar indikerar ett minimum av 16 par.

Förslag till skötselåtgärder för närmaste framtiden

Min bedömning är att det inte finns skäl att göra några ändringar i nuvarande skötsel inför häcknings säsongen 2006. En genomgripande översyn av skötselbehovet kommer att tas upp i kommande rapport.

Tack

Mikael Haraldsson och Nils Rosenlund tackas för värdefulla uppgifter om antalet par för de fågelarter som inte lämpar sig för inventering under den period då jag besökte ön. Nils Rosenlunds uppgifter om häckningsresultat för tordmule och tobisgrissla är vidare av stor betydelse för förståelsen av mårdens effekter på fågelbestånden. Inventerarna Anke och Jesper Andersson visade stor skärpa och uthållighet.

Gösta Johnsson lyckades genom god lokalkännedom och skicklig styrning landsätta oss på skären även när ström, regn och skarvspillning gjorde detta äventyrligt.

Samtalen med Magnus Andrell, Nils Eriksson, Mikael Haraldsson, Johnny Karlsson och Nils Rosenlund har varit mycket värdefulla.

Kustfågelfaunan på Hallands Väderö har inventerats med oregelbundna mellanrum sedan 1937. Under häcknings-säsongen 2005 upprepades inventeringarna på nytt. Denna rapport innehåller en kortfattad redovisning av resultaten. En mer omfattande analys omfattande samtliga kustfågel-inventeringar på Hallands Väderö är planerad att genomföras under år 2006. Den kommer att innefatta beskrivning av förändringar i kustfågelfaunan och försök att förklara orsakerna till dessa.